

STRESZCZENIE DOKTORATU W JĘZ. POLSKIM

Investigation of pragmatic competence of Polish and Yemeni students of English as a foreign language at the tertiary level

Badanie kompetencji pragmatycznej polskich i jemeńskich studentów języka angielskiego jako obcego na poziomie szkolnictwa wyższego

Issa Al-Qaderi

Kompetencja pragmatyczna, czyli umiejętność efektywnego posługiwania się językiem, jest uważana za jeden z aspektów, który stanowi wyzwanie dla uczących się angielskiego jako języka obcego, ponieważ osoby uczące się go muszą rozwijać swoją kompetencję pragmatyczną i używać języka właściwie w rozmaitych kontekstach (Rajabia i in., 2015). Istotnym jest, aby osoby uczące się uczyły się nie tylko wybranych obszarów językowych języka docelowego, takich jak fonetyka i fonologia, składnia i semantyka, ale także tego, co powiedzieć i jak funkcjonować w trakcie interakcji w języku obcym. Biorąc powyższe pod uwagę, niniejsze opracowanie stanowi wkład w badania nad pragmatyką międzyjęzykową poprzez zbadanie kompetencji pragmatycznej różnych grup osób posługujących się językiem angielskim. W szczególności, niniejsze studium ma na celu zbadanie kompetencji pragmatycznej polskich i jemeńskich studentów języka angielskiego jako obcego na poziomie szkolnictwa wyższego. Badanie ma charakter eksploracyjny – do tej pory nie przeprowadzono żadnego innego empirycznego badania porównawczego dotyczącego kompetencji pragmatycznej w dwóch środowiskach tak różnych językowo i kulturowo w sposób przedstawiony w niniejszym opracowaniu.

Uczestnikami badania było 129 polskich studentów języka angielskiego jako języka obcego uczęszczających na zajęcia w Instytucie Anglistyki Uniwersytetu Warszawskiego oraz 125 jemeńskich studentów Wydziału Anglistyki Uniwersytetu Ibb w Jemenie. W badaniu zastosowano dwie różne metody pozyskiwania danych: test Discourse Completion Task (DCT) polegający na uzupełnianiu fragmentów dyskursu w celu oceny kompetencji pragmatycznej polskich i jemeńskich respondentów oraz kwestionariusz socjolingwistyczny służący do uzyskania dodatkowych informacji o osobach uczących się. Test kompetencji pragmatycznej został opracowany w oparciu o istniejący kwestionariusz autorstwa Roevera (2005). Cechy pragmatyczne *prośby* zostały skategoryzowane i przeanalizowane przy użyciu klasyfikacji Blum-Kulka et al. (1989), cechy pragmatyczne *przeprosiny* zostały skategoryzowane i przeanalizowane

przy pomocy klasyfikacji Afghari, (2007); Olshtain & Cohen, (1983); oraz Suszczyńskiej, (1999), natomiast cechy pragmatyczne *odmowy* zostały skategoryzowane i przeanalizowane przy użyciu taksonomii strategii odmowy Beebe et al. (1990).

W analizie danych zastosowano zarówno podejście jakościowe, jak i ilościowe. Wyniki wskazują na istotne pragmatyczne podobieństwa i różnice między obiema badanymi grupami. Po przeanalizowaniu **pierwszego pytania badawczego** mającego na celu zbadanie różnic między deklarowaną kompetencją pragmatyczną polskich i jemeńskich studentów filologii angielskiej, wyniki wykazały, że istnieją ogólne różnice pragmalingwistyczne i socjopragmatyczne w stosowaniu strategii prośby, przeprosin i odmowy między obiema badanymi grupami. Odkryto również, że zarówno polscy jak i jemeńscy uczestnicy zastosowali przewidziane akty mowy, ale używali innych strategii do realizacji tych aktów w różnych kontekstach.

Drugie pytanie badawcze dotyczyło zbadania różnic między polskimi i jemeńskimi studentami filologii angielskiej w zakresie deklarowanego przez nich rozumienia użycia angielskich implikatur. Porównując wyniki grupy polskiej i jemeńskiej w teście implikatur, stwierdzono, że średnia wartość wyniku testu implikatur była wyższa w grupie polskiej, niż w grupie jemeńskiej. Używając testu t dla prób niezależnych, stwierdzono wysoce istotną różnicę między wynikami polskich i jemeńskich respondentów w zakresie całkowitego wyniku testu implikatury.

Trzecie pytanie badawcze dotyczyło zbadania różnic między polskimi i jemeńskimi studentami w odniesieniu do deklarowanego zrozumienia stosowności użycia określonego języka w różnych kontekstach (w języku angielskim jako obcym). Wyniki testu U Manna-Whitneya wykazały istotne różnice między polskimi i jemeńskimi respondentami w kategoriach *prośba* i *odmowa*, przy czym polscy uczestnicy badania uzyskali znacząco wyższe wyniki, niż uczestnicy jemeńscy. W kategorii *przeprosiny* polscy uczestnicy uzyskali liczbowo wyższe wyniki średnie, lecz różnica ta nie była istotna statystycznie.

Czwarte pytanie badawcze związane było ze zbadaniem postrzegania pragmatyki w procesie uczenia się i nauczania języka angielskiego przez polskich i jemeńskich uczestników badania. Test t dla prób niezależnych wykazał istotną statystycznie różnicę między obiema grupami respondentów tylko w drugiej kategorii (tj. *Istota właściwego użycia języka angielskiego*) oraz w trzeciej kategorii (tj. *Język angielski jako środek komunikacji*). Innymi słowy, wyniki ogólne ujawniły, że różnica w średnich ocenach między polskimi respondentami w drugiej i

trzeciej kategorii była wyższa, niż między respondentami jemeńskimi. Podsumowując, wyniki badania wykazały, że polscy studenci filologii angielskiej mają wyższy poziom kompetencji pragmatycznej, niż studenci jemeńscy.

Słowa kluczowe: Kompetencja pragmatyczna; akty mowy; implikatura; angielski jako język obcy; polscy uczniowie języka angielskiego jako obcego; jemeńscy uczniowie języka angielskiego jako obcego